

Nr 113.

Av herr **Lyckholm**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition om ändring i vissa delar av förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m.*

Det förslag till förhöjning av maltskatten, som framlagts med *Kungl. Maj:ts proposition nr 96*, innehåller, att skatt för malt, som i bryggeri användes vid tillverkning av maltdryck, skall erläggas med 69 öre för varje kilogram, dock att för de första 100,000 kilogram skatten skall utgå med 63 öre för kilogram och för de nästa 100,000 kilogram med 66 öre. Nu gällande skattesatser äro, som bekant, respektive 23, 17 och 20 öre.

Berörda avsevärda förhöjning av maltskatten beräknas av finansministern komma att medföra, att förbrukningen av de alkoholstarkare maltdryckerna skall minskas till hälften av nuvarande konsumtion, och att tillverkningen av s. k. lagrat dricka skall mer än fördubblas.

Den föreslagna förhöjningen av maltskatten kommer alltså att på ett mycket kännbart sätt inverka på de skattepliktiga bryggeriernas ekonomi. Det finnes ingen som helst garanti för, att de nuvarande öltillverkarna verkligen skola med framgång kunna upptaga tillverkning av s. k. lagrat dricka i sådan omfattning, att den minskade omsättningen av öl därigenom uppväges. Sannolikheten talar i stället för att bryggerierna icke skola kunna hålla sig skadeslösa genom en dylik omläggning av produktionen. Bryggerier kunna till och med bliva nödsakade att nedlägga sin verksamhet.

Att döma av finansministerns yttrande till statsrådsprotokollet vid avlåtande av denna proposition synes finansministern hava fullständigt bortsett från andra synpunkter än att den föreslagna förhöjda maltskatten skall giva staten 3,550,000 kronor mera i inkomst.

Det är emellertid icke med rättvisa och billighet överensstämmande eller med svensk rättsordning förenligt, att staten — genom påläggande av nya eller avsevärd förhöjning av tidigare skatter — utan att lämna vederlag försvårar eller rent av omöjliggör för en viss kategori av näringsidkare att fortsätta sin rörelse.

Till ytterligare utredning av denna fråga tillåter jag mig hänvisa till de motioner i ärendet, som väckts av mig vid 1903 års riksdag (II: 178) och av friherre Fleming vid 1914 års senare riksdag (I: 104).

På grund av vad sålunda nu och förut blivit anfört får jag hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse hos Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning i syfte att bereda full ersättning ej mindre åt tillverkare av skattepliktiga maltdrycker på grund av den förlust, som för dem uppkommer genom antagande av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 96 framlagda förslag till förordning angående ändrad lydelse av vissa paragrafer i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, än även åt övriga personer, vilkas utkomstmöjligheter genom den föreslagna lagstiftningen inskränkas, samt därefter för riksdagen snarast möjligt framlägga det förslag, var till utredningen kan föranleda.

Härutöver får jag hemställa om vissa ändringar i det vid propositionen fogade författningsförslaget.

a) I § 3 har införts en ny klass maltdrycker, nämligen »lagrat dricka», varmed förstås varje maltdryck, som ej är hänförlig till svagdricka och som ej innehåller mer än 3.6 volymprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger 9.5 procent.

Emot benämningen »lagrat dricka» kan med skäl anmärkas, att densamma kommer att giva anledning till förväxlingar. En mycket stor del av det buteljerade svagdricka, som nu föres i handeln, kallas nämligen på etiketten »lagrat svagdricka». Det är därför ändamålsenligare att såsom benämning för de mellanstarka maltdryckerna fastställa det namn, varunder de för närvarande i största utsträckning försäljas, nämligen »pilsnerdricka».

Då därjämte lagrat svagdricka numera stundom försäljes under benämningen pilsnersvagdricka, och denna vara sedan av försäljaren

oriktigt utbjudes under namn av pilsnerdricka, synes det mig för undvikande av förväxlingar riktigast, att i förordningen intages bestämmelse därom, att såsom benämning å varuslagen svagdricka och pilsnerdricka endast dessa namn och inga andra må ifrågakomma. Därest varans beskaffenhet därtill föranleder, torde dock för svagdricka även benämningen »lagrat svagdricka» böra tillåtas.

b) Frågan om en gräns i försäljningshänseende mellan starkare och svagare maltdrycker är icke ny. Redan den 8 oktober 1892 avgav dåvarande kungl. finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå på uppdrag ett utlåtande i denna fråga, varav framgick, att alkoholhalten ensam icke kunde användas att skilja dricka från andra maltdrycker, men att detta däremot kunde ske genom en bestämning av dryckens ursprungliga extrakthalt.

Frågan var därefter föremål för utredning av de kommittéer, som tillsattes: 1898 för revision av förordningen angående försäljning av vin, maltdrycker m. m. och 1902 för åvägabringande av maltdrycksbeskattning.

Först genom 1903 års förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker infördes en lagstadgad gräns mellan olika maltdrycker, i det att i förordningen bestämdes, att med svagdricka förstås varje maltdryck, som ej innehåller mera än $2\frac{1}{4}$ volymprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger 6 procent.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 242 till 1914 års senare riksdag med förslag till förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker m. m. föreslogs, att »lagrat dricka» eller s. k. mellanstarka maltdrycker skulle i försäljningshänseende jämnställas med svagdricka; och definierades »lagrat dricka» på följande sätt: »med lagrat dricka förstås varje maltdryck, som ej är hänförlig till svagdricka och som ej innehåller mer än tre och sex tiondels volymprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger 9.5 procent. Kungl. Maj:t hade alltså upptagit förslaget om en kombinerad alkohol- och extraktgräns.

Detta förslag har i förevarande proposition förnyats.

Enligt mitt förmenande är däremot en gräns, bestämd allenast efter vörtens ursprungliga extrakthalt, att föredraga. Denna gräns bör sättas vid 10 procent ursprunglig extrakthalt, ty härigenom finnes utsikt för allmänheten att erhålla en verkligt välsmakande och hållbar vara. Till stöd för denna åsikt åberopas jämväl utredning, som i ärendet verkställes av disponenten Sven Sandwall på uppdrag av statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet och som återfinnes i Kungl. Maj:ts före-

nämnda proposition nr 242 vid 1914 års senare riksdag, sid. 201 och följande.

Vill man även för pilsnerdrickat bibehålla den kombinerade alkohol- och extraktgränsen, må erinras om, att efter samma grund, som svagdricksgränsen bestämdes, alkoholhalten ifråga om pilsnerdricka skulle bliva 3.75 volymprocent eller 3 viktprocent.

Av tekniska skäl är ett angivande av alkoholhalten i viktprocent att förorda. Mot den nu för svagdricka angivna alkoholgränsen, 2.25 volymprocent, svarar 1.6 viktprocent.

c) Som en röd tråd går genom Kungl. Maj:ts förevarande proposition önskan att genom lagbestämmelser söka framtvinga ökad konsumtion av de svagare maldryckerna, men denna tendens brytes fullständigt genom de i propositionen uppställda skattebetingelserna för dessa svagare maldrycker.

Författningsförslagets § 8, mom. 1 lyder: »Vid skattepliktigt bryggeri må efter tillverkningsårets utgång restitution av skatt efter 60 öre per kilogram räknat åtnjutas för det under samma år omedelbart till svagdricka använda malt, dock högst för $\frac{1}{3}$ av hela den vid bryggeriet under tillverkningsåret avverkade maltmängden.»

Denna bestämmelse innebär ett gynnande av svagdricksbryggerierna på de skattepliktiga bryggeriernas bekostnad. Jag vill för att belysa detta framlägga två exempel:

Om en bryggeriägare, som under ett tillverkningsår avverkar 100,000 kilogram malt, av denna maltmängd använder 25,000 kilogram till öl och 75,000 kilogram till pilsnerdricka, skall han betala i skatt för den förra kvantiteten om 25,000 kilogram malt 63 öre per kilogram och för den senare kvantiteten malt om 75,000 kilogram 63 öre per kilogram med en skatterestitution av 46 öre per kilogram. En sammanlagd skatt alltså av 28,500 kronor.

Hur ställer det sig däremot för honom, om han använder 25,000 kilogram malt för tillverkning av öl, 25,000 kilogram malt för tillverkning av pilsnerdricka och 50,000 kilogram malt för tillverkning av svagdricka? Han får betala 63 öre per kilogram för det till öl använda maltet, vidare 63 öre per kilogram för det till pilsnerdricka använda maltet med en restitution av 46 öre per kilogram och så till sist 63 öre per kilogram för det till svagdricka använda maltet med en restitution av 60 öre för högst en tredjedel av hela den vid bryggeriet avverkade maltmängden.

Skatten utgör alltså i detta fall:

för öl 25,000 kilogram malt à 63 öre	kronor 15,750:—
» pilsnerdricka 25,000 kilogram malt à 17 öre	» 4,250:—
» svagdricka, dels 33,333 kilogram malt à 3 öre	» 1,000:—
» » » 16,667 » » 63 »	» 10,500:—
	<hr/>
	Summa skatt kronor 31,500:—

Bemödandet att genom skatterestitution dirigera tillverkningen över från de starkare maltdryckerna räcker alltså icke längre än till den medelstarka sorten, pilsnerdricka. För denna vara omfattar restitutionen hela den malmängd, som avverkats. När turen sedan kommer till svagdricka, har principen brutits, i det att restitution lämnats för högst $\frac{1}{3}$ av hela den vid bryggeriet under tillverkningsåret avverkade malmängden. Hade däremot i detta fall restitutionsprincipen utan begränsning genomförts även för svagdrickat, på sätt rättvisa och billighet synas kräva och i full överensstämmelse med propositionens innebörd i övrigt, skulle följande skattebelopp hava erhållits:

för öl 25,000 kg. malt à 63 öre	kronor 15,750:—
» pilsnerdricka 25,000 kg. malt à 17 öre	» 4,250:—
» svagdricka 15,000 kg. malt à 3 öre	» 1,500:—
	<hr/>
	eller en total skatteutgift av kronor 21,500:—

Av dessa exempel framgår, att bryggeriägaren genom att för tillverkning av svagdricka använda lika stora kvantiteter malt som för den sammanlagda tillverkningen av öl och pilsnerdricka i detta fall blir skyldig att underkasta sig en merutgift av 10,000 kronor.

Propositionens vidhållande av den tidigare lagfästade bestämmelsen, att restitution för omedelbart till svagdricka använt malt icke skall överstiga $\frac{1}{3}$ av hela den vid bryggeriet avverkade malmängden, måste genom den nu föreslagna betydande höjningen av skattesatserna komma att leda därtill, att bryggeriägaren tvingas att nedlägga sin svagdrickstillverkning — till ringa åtnåd för honom själv, hans arbetarestam och den konsumerande allmänheten. Men vid sådant förhållande lär istället antingen restitution för allt svagdricksmalt böra lämnas eller också staten åtaga sig ersättningsskyldighet till de bryggerier, vilkas ekonomiska ställning genom skatteförslaget ifråga äventyras.

Mot bestämmelsen i § 8 att fixera tidpunkten för restitutionens åtnjutande till »efter tillverkningsårets utgång» kan med fog den in-

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 3 saml. 61 häft. (Nr 112—113.) 2

vändningen göras, att den lämnat åsido hänsynen till de mindre bryggeriernas svårigheter att med de betydande skattesatser, som nu föreslås, anskaffa nödigt kapital till skattens gäldande. Man måste nämligen göra klart för sig, att den skatt, för vilken restitution sedermera får åtnjutas, för de skattepliktiga bryggerierna betyder ett förskott, varmed de måste ligga ute. Ett bryggeri, som avverkar 25,000 kilogram malt till öl, 25,000 kilogram malt till pilsnerdricka och 50,000 kilogram malt till svagdricka, skall enligt propositionen erlægga en skatt av 63,000 kronor, varav 31,500 kronor en à två månader efter tillverkningsårets slut restitueras. Men medan statsverket verkställer restitutionen utan räntegottgörelse, måste bryggerierna vidkännas ränteförlusten å detta kapital. Att denna av det föreslagna restitutionsförfarandet betingade merutgift i många fall skall bli betungande nog och särskilt drabba de mindre och av lånekrediten mera beroende bryggerierna synnerligen hårt, därom torde icke något som helst tvivel böra råda. Enligt min mening skulle de olägenheter, som förslaget i denna punkt synbärligen medför, kunna på ett rationellt sätt undvikas genom att förlägga restitutionens verkställande efter kvartalsskiftena.

På grund av vad sålunda blivit anfört hemställer jag:

att riksdagen för sin del ville besluta, att paragraferna 3, 8, 23 och 31 i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av malt-drycker skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 3.

1. I denna förordning förstås med *svagdricka* varje maldryck, som ej innehåller mer än en och sex tiondels viktprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger 6 procent;

pilsnerdricka varje maldryck, som ej är hänförlig till svagdricka och som ej innehåller mer än 3 viktprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger 10 procent;

skattefritt bryggeri varje — — — — bryggeriets skötsel.

2. Tillverkningsår — — — — 30 september.

§ 8.

1. Vid skattepliktigt bryggeri må efter varje kvartals utgång restitution av skatt efter 60 öre för kilogram räknat åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till svagdricka använda malt, dock icke till högre belopp, än att den återstående skatten uppgår till minst det i femte paragrafen stadgade medeltal.

2. Jämväl må efter varje kvartals utgång restitution av skatt efter 46 öre för kilogram räknat åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till pilsnerdricka använda malt.

3. Om maltdryck — — — — — tillämpas vid bryggeriet.

§ 23.

Från skattepliktigt bryggeri må pilsnerdricka, därest det ej av köpare avhämtas å öppna kärl, endast utlämnas på kärl, som äro stämplade med såväl bryggeriets namn som ordet »pilsnerdricka». Istället för — — — — — varumärke.

Beträffande buteljer — — — — — korken eller proppen.

När kärl, som innehåller pilsnerdricka, är försett med etikett, må å etiketten inga andra ord förekomma, än dels såsom benämning å varan ordet »pilsnerdricka» dels bryggeriets namn eller ovan omförmälda godkända förkortning av detsamma eller bryggeriets varumärke med tillägg av tillverkningsorten.

På sådana stämplade kärl må inga andra malt-drycker utlämnas.

Vad i denna paragraf stadgas skall äga motsvarande tillämpning ifråga om svagdricka; dock att denna vara, om dess beskaffenhet därtill giver anledning, må å kärl och etiketten benämnas »lagrat svagdricka».

§ 31.

Från skattefritt bryggeri — — — — å korken eller proppen.

När kärl, som innehåller svagdricka, är försett med etikett, må å etiketten inga andra ord förekomma än dels såsom benämning å varan ordet »svagdricka», eller, då varans beskaffenhet därtill ger anledning orden »lagrat svagdricka», dels bryggeriets namn eller ovan omförmälda godkända förkortning av detsamma eller bryggeriets varumärke med tillägg av tillverkningsorten.

Stockholm den 28 mars 1917.

M. Lyckholm.
